شاهد دوم بر پذیرش قرائات توسط زمخشری

من دومین عبارت زمخشری را هم می‌خوانم. بنابراین یکی بود که محکم گفتند دو قرائت است. با عباراتی که از صاحب حدائق نقل کردند، معارض بود. عبارت دیگر، در کشاف، جلد اول، صفحه ۲۶۵ است. ذیل آیه شریفه «حتی یطهرن/ یطّهّرن». اگر یکی از آن‌ها قرائت صحیحه است، ببینید زمخشری چه می‌گوید:

> **حتی یتطهرن. ویطهرن بالتخفیف. والتطهر: الاغتسال. والطهر: انقطاع دم الحیض. وکلتاالقراءتین مما یجب العمل به**[1]

هر چه این مطالب با هم جمع شود، خیلی خوب است. شواهد خیلی مهم است. معاصر زمخشری –البته با کمی تاخر- جناب قطب راوندی است. رضوان‌الله‌علیه. جلالت قدر ایشان را همه می‌دانند. کتاب ایشان فقه القرآن است. مکرر گفته ام. همینجا ذیل این آیه فرموده‌اند: عند اصحابنا وقتی دو قرائت معروف شد، یجب العمل بهما. حتی در سه قرائت هم این را فرموده‌اند. تذکر دادم برای اینکه یادتان باشد، وقتی زمخشری می‌گوید «یجب العمل»، همان زمان مثل قطب راوندی هم این مطلب را دارند.

همچنین عباراتی که از شیخ الطائفه بود که فرمودند «کلها حق و کلها ثواب». اختلاف قرائات را که گفتند –لوجود فیه اختلافا کثیرا- شیخ الطائفه چه فرمودند؟ فرمودند اختلاف سه جور داریم اما اختلاف تلاوت «کلها حق و کلها صواب». تفسیر ابوالفتوح رازی هم همین را فرمود. در مجمع البیان هم آمد و در منهج الصادقین هم آمده بود. من سه-چهار تفسیر را عرض کردم که این‌ها علماء بزرگ شیعه بودند. می‌گفتند همه وجوه قرائات درست است.

این حاصل چیزی است که من ذیل کلام زمخشری عرض کردم. تنها دو چیز می‌ماند. ما می‌خواهیم کلام زمخشری را پیدا کنیم و مطمئن شویم که بعض مشایخ بحرین این را گفته‌اند و آن احتمال درست در بیاید، یا نه، واقعاً آیا خود زمخشری در یک جا گفته است و این از کجا آمده. این والله همانطور که حاج آقای حسن زاده فرمودند علامه حلی فرموده «اجماع المسلمین لایضر بهم انکار الجاهلین». این هم در کلمات علامه پیدا نشد. ولی خب کلام بزرگی بود. مطلب دیگر این بود: «و کلامه هذا إما مسوق لإنکار التواتر إلیه صلی اللّٰه علیه و آله و سلم أو إنکاره من أصله[2]»؛ یعنی حتی تواتر را در هفت تا هم زمخشری قبول نمی‌کند.

---

[1] الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل ج۱ ص۲۶۶

[2] مفتاح الكرامة في شرح قواعد العلامة(ط – دار الاحياء التراث) ج۲ ص۳۹۳

بازبینی #3
ایجاد شده 25 آوریل 2024 08:39:07 توسط ... .
به روزرسانی شده 1 ژوئن 2024 14:57:00 توسط ... .